

Užsienio (anglų) kalbos valstybinio brandos egzamino antrosios dalies duomenų komentavimo užduotis

Užduoties atlikimo reikalavimai ir rekomendacijos mokymo procesui

2024-10-30

Kuriamo teksto apimtis: ne mažiau kaip 150 žodžių.

Užduočiai atlikti rekomenduojamas laikas: 50 min.

Kuriamo teksto žanras: duomenų komentavimas, ataskaita (angl. *report*)

1. Užduotimi tikrinamas mokinių mediacijos gebėjimas perteikti (angl. *mediate, transfer*) duomenis kalbine (verbaline) raiška. Mokiniai turi **apibūdinti** duomenis, pateiktus vizualia forma (grafike, diagramoje, lentelėje ir kt.), juos lygindami ir gretindami (angl. *compare and contrast*). Užduotyje neprašoma reikšti savo nuomonės, rekomendacijų ar vertinti, nors užduoties pavadinime ir yra terminas *komentavimas*. **Duomenų komentavimas suprantamas kaip aprašymas ar apibūdinimas, bet ne savo požiūrio ar vertinimų dėstymas.**
2. Atlikdamas duomenų komentavimo užduotį, mokinys turi parašyti **rišlų aiškios struktūros** tekstą, kurį sudaro:
 - a. **Ižanga**, kurioje nurodomas kuriamo teksto tikslas pagal užduotyje pateiktą komunikacinį kontekstą, paaiškinama, kokie duomenys bus aptariami.
 - b. **Viena ar dvi dėstymo pastraipos**, kuriose apibūdinami vizualiai (grafike, diagramoje, lentelėje ir kt.) pateikti duomenys. Mokinys turi įvardyti tendenciją(-as), aprašyti išsiskiriančius ar panašius aspektus, kurie išryškėja lyginant ir gretinant respondentų grupes, duomenų kategorijas ir pan. Savo įžvalgas mokinys turėtų pailiustruoti tinkamais pavyzdžiais iš užduoties įvesties, pasirinkti veiksmingą jų pristatymo seką.
 - c. **Apibendrinimo pastraipa**, kurioje apibendrinamos anksčiau aptartos įžvalgos arba daromos išvados.
3. Atliekant užduotį tinka vartoti **neutralų arba pusiau oficialų kalbos stilių** (angl. *register*). Vienas iš tokio stiliaus požymių, būdingas šio žanro tekstams ir rekomenduotinas šiai užduočiai, yra beasmeniai sakiniai, pavyzdžiui:

An increased interest in gaming platforms can be observed in the data.

Vartojant neveikiamosios rūšies formą (angl. *Passive Voice*), fraze *can be observed* mintis išreiškiama oficialiau negu sakinyje su eksplicitiškai įvardytu veiksmiu, kuris reiškiamas asmeniniu įvardžiu, pavyzdžiui:

We / I / You / One can see an increased interest in gaming platforms in the chart.

Tai nereiškia, kad tekste apskritai nerekomenduojama vartoti asmeninių įvardžių, tačiau derėtų atkreipti mokinių dėmesį, kad pernelyg dažnai pradedant angliškus sakinius asmeniniais įvardžiais teksto stilius praranda oficialumo požymius. Kita vertus, oficialus stilius kuriamas ir įvairiomis kitomis kalbinės raiškos priemonėmis, kurios tinka vartoti atliekant šią užduotį.

4. Atliekant užduotį nereikalaujama aprašyti visų vizualioje informacijoje pateiktų duomenų, tačiau pasirinkti ir apibūdinti **vieną ar dvi ryškesnes tendencijas**, kontrastuojančius aspektus, kurie, mokinio manymu, laikytini svarbiais. Aprašydamas duomenis mokinys turi parodyti savo kritinio mąstymo gebėjimus, apibendrinti pateiktus rodiklius, o ne paraidžiui perkelti iš grafiko į tekstą visą informaciją.
5. Užduotimi tikrinamas mokinių **gebėjimas perteikti** duomenis kalbine (verbaline) raiška. Todėl perkeldami informaciją iš vienos raiškos formos į kitą mokiniai turėtų ne nurašinėti skaičius nuo vizualiai pateiktos informacijos, o stengtis pavartoti įvairesnių kieki, dalį ar visumą reiškiančių žodžių ir frazių, pvz., *dauguma* (angl. *majority, a greater number / part / group*), *mažuma, dalis* (angl. *minority / a smaller number / part / group*), *pusė* (angl. *half*), *beveik visi* ar *retas* (angl. *most of / a few*), *trečdalis respondentų* (angl. *one-third of the respondents*) ir t.t. Mokiniai taip pat turėtų atkreipti dėmesį, kad būtina pateikti teisingus duomenis, jų neiškraipant. Jeigu, pavyzdžiui, kurio nors rodiklio vertė padidėja nuo 25 iki 48 procentų, toks pokytis gali būti apibūdinamas kaip *nearly doubled*, o ne *doubled*, nes 50 procentų lygis nebuvo pasiektas, tad būtų neteisinga sakyti, kad vertė *padvigubėjo*.
6. Aprašant duomenis, vieną kitą rodiklį galima pateikti ir **tiksliai skaičiumi**, pvz., *25 per cent* ar *25%*, *1,500 students* ir pan., ypač kai to reikia norint pagrįsti pastebėtą tendenciją, siekiant ją iliustruoti ar svariau argumentuoti, atkreipti dėmesį į mažiausias ar didžiausias vertes. Tai yra būdingas tokio tipo ir žanro tekstų požymis. Todėl iš grafikų paimtų skaičių naudojimas turėtų būti prasmingas. Taip pat būtina prisiminti, kad rašant skaičius reikia laikytis angliškos skaičių skyrybos taisyklių: 25,000 (tūkstančiai skiriami kableliais), 1.5 (dešimtainės trupmenos rašomos su tašku, o ne su kableliu, plg. liet. 1,5) ir kt.
7. Duomenų komentavimui dažnai **tinka vartoti esamojo laiko** (*Present Indefinite*) formas. Aptariant praeities laikotarpių tendencijas taip pat gali būti logiška vartoti **būtajį laiką** (*Past Indefinite*). Rašant apie pokyčius (didėjimo ar mažėjimo tendencijas), kurie prasidėjo praeityje ir tebesitęsia, tinka **esamojo atliktinio laiko** (*Present Perfect*) formas. Pavyzdžiui:

This chart presents data on the popularity of horror films. (...)

Very few respondents watched such films before 2000, but the number of fans has increased in recent decades / has been increasing since then (jeigu tendencija tebesitęsia iki dabar).

Rašant apie pateiktas prognozes būsimiems laikotarpiams, gali prireikti ir **būsimojo laiko** ar ateityje vyksiančius veiksmus reiškiančių formų, pavyzdžiui:

In 2035, electric vehicles will be the most popular type of family cars.

By 2030, the absolute majority will have completed higher education.

Vilnius is going to have by far the highest percentage of aged population.

Svarbu atkreipti mokinių dėmesį, kad veiksmažodžio laiko formų pasirinkimas turi būti logiškas, jis turi atitikti minčių dėstymo seką. B2+ lygio kalbos vartotojas turi pakankamai kalbinių išteklių, kad galėtų pasirinkti ir kitokias formas ar kalbinės raiškos priemones, todėl **čia pateikti pavyzdžiai nėra privalomi ar vieninteliai galimi pasirinkimai**.